

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

hrvatski

Broj: 01 – 400 – 335 /MB/03

**IZVJEŠĆE O REVIZIJI
AGENCIJE ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2002. GODINU**

Sarajevo, srpanj 2002. godine

KAZALO

1.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
2.	NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	4
2.1.	Sustav internih kontrola	4
2.1.2.	Pravila i procedure trošenja	5
2.1.2.	Razdvajanje dužnosti	5
2.1.5.	Informacijski sustav	5
2.2.	Planiranje i izvršenje proračuna	6
2.3.	Financijsko – računovodstveno poslovanje	6
2.3.1.	Tekući izdaci	6
2.3.2.	Kapitalni izdaci	7
2.3.3.	Popis – Inventura	7
3.	OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE IZ 2001. GODINE	7
4.	SAŽETAK	8

1. MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvješća i finansijskog poslovanja **Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine** (u daljnjem tekstu: Agencija) za 2002. godinu.

Na temelju odredbi Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine ('Službeni glasnik BiH', br. 17/99), izvršena je revizija u dva razdoblja: od 26.11. do 30.11.2002. godine prethodna revizija i od 19.05. do 23.05.2003. godine završna revizija.

U ovlasti je Ureda za reviziju, sukladno općeprihvaćenim revizijskim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH', br. 05/01) izvršiti reviziju finansijskih izvješća s ciljem procjenjivanja jesu li ona predstavljena na fer i istinit način.

Odgovornost za finansijska izvješća snosi rukovodstvo Agencije, a odgovornost Ureda za reviziju se svodi na izražavanje mišljenja o tim izvješćima na temelju provedene revizije.

Sukladno Zakonu o reviziji (član 13., stav 4.), pri izvješćivanju o javnim računima naša je obveza izvijestiti:

- jesu li računi sastavljeni sukladno važećoj zakonskoj regulativi;
 - predstavljaju li godišnja izvješća točan i istinit prikaz poslovanja tijekom godine i stanja na kraju godine;
 - o ekonomičnosti, učinkovitosti i uspješnosti kojom su institucije koristile javna sredstva u obnašanju svojih funkcija.
- 1.2. Revizija je bila planirana i izvedena s ciljem postizanja razumnih temelja za procjenu da li finansijska izvješća predstavljaju stanja fer i istinito. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka menadžmenta Agencije. Revizijom je obuhvaćena primjena zakonskih i drugih propisa, organizacija, te finansijsko-računovodstveno poslovanje Agencije.

Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razuman temelj za naše mišljenje.

Za revidirana finansijska izvješća i finansijsko poslovanje Agencije za 2002. godinu, izražavamo mišljenje sa rezervom iz sljedećih razloga:

- **nisu usvojena pravila i kriteriji kojima se regulira visina i kontrola određenih troškova, kao pisane procedure kojima se postiže ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca;**
- **Agencija nije u svim slučajevima postupala suglasno pravilima koja reguliraju nabavke roba i usluga i ustupanja radova;**
- **nedovoljno organiziran informacijski sustav.**

2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE

2.1. Sustav internih kontrola

Revizija je uočila da u Agenciji nema u dovoljnoj mjeri razrađen i precizno definiran sustav internih kontrola rukovodstva, kao skup postupaka i mjera koje osiguravaju točnost i pravilnost evidentiranja financijskih transakcija, njihovu punu usklađenost sa zakonima i podzakonskim aktima, kao i zaštitu imovine, što ima značajnog utjecaja na upravljanje i kontrolu trošenja javnog novca namijenjenog za točno određene svrhe.

Tijekom obavljanja revizije uočeno je da Agencija nije uspostavila odgovarajuće sustave i usvojila metodologiju prikupljanja i distribuiranja statističkih informacija. Obzirom da je funkcija statistike ključna za cjelokupnu administraciju, smatramo da se ovim funkcionalnim problemima mora posvetiti maksimalna pozornost i dati ultimativni prioritet.

Ured za reviziju preporuča Agenciji da bez odlaganja uspostavi kvalitetan i efikasan sustav internih kontrola, koji bi djelovao preventivno i otklonio moguće nepravilnosti i nezakonitosti u radu Agencije.

Također preporučamo poduzimanje sustavnih mjera za uspostavu nužnih funkcija za rad Agencije kako bi odgovorila potrebi razvoja i reformi u BiH.

2.1.1. Pravila i procedure potrošnje

Revizijom je utvrđeno da Agencija nema utvrđena interna pravila kojima se reguliraju troškovi koji se odnose korištenje službenih vozila, nabavke materijala i usluga, korištenja reprezentacije i drugo.

Ured za reviziju preporuča Agenciji da bez odlaganja donese interna pravila kojima se jasno reguliraju kriteriji i procedure nastanka i kontrole pojedinih troškova, čime se postiže veća ekonomičnost i efikasnost poslovanja.

2.1.2. Razdvajanje dužnosti

Utvrđeno je da rukovanje i evidentiranje blagajne, popunjavanje naloga za unos u ISFU i ostale računovodstvene poslove, tj. koordinaciju sa Ministarstvom za trezor i koordinaciju sa knjigovođom (angažiranih po ugovoru o djelu) izvršava ista osoba – upravno administrativni tehničar Agencije, iako funkcije rukovanja blagajnom i knjigovodstvenog evidentiranja iste, trebaju biti odvojene.

Ured za reviziju preporuča Agenciji da izvrši razdvajanje zaduženja rukovanja blagajnom i knjiženja blagajne u okviru postojećih uposlenih.

2.1.3. Informacijski sustav

U Agenciji je postavljena LAN (lokalna mreža) sa serverom, mrežnim printerom i radnim stanicama. Na računalima je instaliran OS (operativni sustav) Windows NT4 i Back Office za koje imaju adekvatnu licencu.

Administrativna i organizaciona kontrola

Agencija je u sklopu PHARE projekta uključena u proces kreiranja jedinstvenog informacijskog sustava zajedno sa entitetskim Agencijama za statistiku. U sklopu tog projekta je razvijena jedinstvena IT strategija koja podrazumijeva međusobno povezivanje Agencija i omogućavanje razmjene podataka.

Obzirom na ovisnost Agencije od informacijskog sustava, nepostojanje vlastitog plana razvoja informacijskog sustava može dovesti do neadekvatnog razvoja sustava, te nabavke nepotrebne opreme.

Ured za reviziju predlaže rukovodstvu Agencije da donese i usvoji svoj informatički plan razvoja, te sukladno tome vodi upravljanje i razvoj informacijskog sustava.

Sigurnost informacijskog sustava

Menadžment je od strane EU dobio smjernice za interna pravila koja se tiču sigurnosti informacijskog sustava. Međutim ta pravila nisu razrađena niti distribuirana korisnicima, te se u praksi i ne primjenjuju. To bi moglo negativno uticati na cjelokupnu sigurnost informacijskog sustava i podataka s kojim agencija radi.

Agencija treba da propiše interna pravila o zaštiti i kontroli podataka, te da ih distribuira svim korisnicima informacijskog sustava.

Konekcija na Internet je uspostavljena pomoću više modema, što s obzirom da su računala povezani u lokalnu mrežu ne predstavlja najbolje rješenje, jer ne postoji adekvatna zaštita od neautoriziranog pristupa u mrežu, kao ni zaštita od virusa za koje ne posjeduju adekvatne antivirusne softvere.

Nužno je uspostaviti odgovarajuću povezivanje na Internet, prilikom čega treba voditi računa o sigurnosti cjelokupnog sustava.

2.2. Planiranje i izvršenje proračuna

Odobreni proračun Agencije za 2002. godinu iznosio je 431.141 KM. Ukupan proračun sa tekućom rezervom iznosio je 435.920 KM. Preraspodjelom proračun prema odobrenju Vijeća ministara je smanjenje na plaćama uposlenih u iznosu od 12.000 KM, a povećanje na troškovima za nabavke materijala u iznosu od 5.000 KM i ugovorenim uslugama u iznosu od 7.000 KM. U istom razdoblju ostvareni su rashodi

u iznosu od 328.690 KM, što je za 107.230 KM manje od planiranih, ili što predstavlja 75,40% od plana.

Analizom planiranih i ostvarenih sredstava utvrdili smo da Agencija nije kvalitetno izvršila planiranje proračunskih stavki, što pokazuju preraspodjele ostvarene unutar pojedinih proračunskih stavki i neiskorišten značajan iznos proračunskih sredstava.

PREGLED IZVRŠENJA PRORAČUNA U 2002. GODINI

Red broj	Vrsta Rashoda	Odobreno proračunom za 2002. godinu	Restrukturirani proračun za 2002. godinu	Tekuća rezerva proračuna 2002 god.	Ukupno proračun za 2002 godinu	Izvršenje proračuna za 2002. godinu	Odstupanje (6-7)	Indeks (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Tekući izdaci	421.410		4.510	425.920	319.027	106.893	74,90
1.	Plaće uposlenih	280.368	-12.000	0	268.368	199.278	69.090	74,26
2.	Naknade troškova uposl..	58.872	0	4.510	63.382	55.671	7.711	87,83
3.	Izdaci za materijal i usl.	63.855	0	0	63.855	40.493	28.362	58,81
3.1.	Putni troškovi	10.000		0	10.000	3.591	6.409	35,91
3.2.	Izdaci za energiju	-	0	0	0	0	0	
3.3.	Izdaci za PTT i kom. Usl.	21.600	0	0	21.600	15.029	6.571	69,58
3.4.	Nabavka materijala	24.000	+5.000	0	29.000	19.035	9.965	65,64
3.5.	Izdaci za gorivo	6.255	0	0	6.255	1.727	4.529	27,60
3.6.	Troškovi zakupa	0	0	0		0	0	
3.7.	Izdaci za tekuće održav.	2.000	0	0	2.000	1.111	889	55,56
4.	Izdaci za osig. i bank. usl.	693	0	0	693	357	336	51,49
5.	Ugovorene usluge	17.622	+7.000	0	24.622	23.228	1.394	94,34
II.	Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	
III.	Kapitalni izdaci	10.000	0	0	10.000	9.679	321	96,79
IV.	Programi posebne namjene	0	0	0	0	0	0	
V.	UKUPNO (I-IV):	431.410	0	4.510	435.920	328.706	107.214	75,41
	Broj uposlenih:	12				12	0	100,00

Ured za reviziju preporuča Agenciji da planiranju i izvršenju proračuna ubuduće posveti više pozornosti uzimajući u obzir ciljeve i zadatke koje treba da ostvari u tekućem razdoblju.

2.3. Financijsko – računovodstveno poslovanje

Revidirali smo financijska izvješća Agencije sa posebnim težištem na: tekuće izdatke, kapitalne izdatke, popis i donacije.

2.3.1. Tekući izdaci

Tekući izdaci ostvareni su u ukupnom iznosu od 421.410 KM. Uočene su određene nepravilnosti koje mogu imati utjecaja na ekonomičnost i efikasnost trošenja javnog novca. Navedeno se u najvećoj mjeri odnosi na sljedeće:

- u pojedinim slučajevima troškovi nisu razvrstani i knjiženi na odgovarajuće konto npr. računi za uredski materijal, tonere i obrasce knjiženi na konto izdaci za

obrasce i materijal. Isto je uočeno kod naknada za korištenje osobnog vozila u službene svrhe.

- procedure koje definiraju nabavke materijala roba i usluga nisu poštovane prilikom nabavke uredskog materijala u iznosu od 15.650 KM. Za odabir dobavljača «Roll commerce» ne postoji zapisnik komisije pa revizija nije mogla utvrditi način vrednovanja ponuda i odabira najpovoljnijeg ponuđača.

Ured za reviziju skreće pozornost rukovodstvu Agencije da pojača kontrole knjiženja sukladno sa propisanim kontnim planom u cilju jasnog i točnog financijskog izvješćivanja. Također, Agencija je dužna poštovati i provoditi propise koji reguliraju područje nabavki roba i usluga kako bi osigurala tržišnu jednakopravnost.

2.3.2. Kapitalni izdaci

Agencija prilikom kapitalnih nabavki, računarska oprema, u iznosu od 9.679 KM nije postupala sukladno zakonskim propisima koji reguliraju ovo područje (nije izvršen odabir najpovoljnijeg ponuđača).

Agencija je obvezna da sve nabavke kapitalnih sredstava provodi sukladno sa propisima koji reguliraju ovo područje kako bi se osigurala transparentnost nabavki i osigurao odabir najpovoljnije ponude.

2.3.3. Popis - inventura

Agencija je izvršila popis sredstava i izvora sredstava za 2002. godinu. Međutim, uvidom u dokumentaciju o popisu ustanovili smo da nisu sačinjena pisana uputstva za pripreme radnje koje prethode popisu i da nije sačinjen plan aktivnosti popisa.

Ured za reviziju preporuča da se ubuduće popisu sredstava i izvora sredstava posveti više pozornosti, posebno kod aktivnosti vezanih za pripremu popisa, kako to nalažu Pravilnik o popisu i računovodstveni standardi.

4. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2001. GODINU

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja Agencije za 2001. godinu o čemu je sastavljen Izvješće o reviziji. Osvrtom na preporuke revizije, dane u navedenom Izvješću, utvrđeno je da Agencija nije poduzela sve aktivnosti na otklanjanju utvrđenih nedostataka, i to:

Realizirane preporuke:

- Agencija je prešla na isplatu plaća preko tekućih računa;

Aktivnosti koje su u tijeku:

- raspisan je natječaj za izbor direktora Agencije;

Preporuke koje nisu izvršene:

- Agencija nije donijela interna pravila i procedure za pojedine kategorije troškova (osim pojedinačnih odluka);
- Agencija nije u svim slučajevima postupala sukladno sa propisima koji definiraju javne nabavke.

4. SAŽETAK

Ured za reviziju izvršio je reviziju finansijskog poslovanja i finansijskih izvješća Agencije za 2002. godinu na temelju Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine, u skladu sa INTOSAI standardima, uvažavajući opće uvjete okružena u kojem je poslovala. Učili smo određeni broj nedostataka u dijelu koji se odnosi na sustav internih kontrola menadžmenta. Posebno ističemo nepostojanje rukovodstva sa jasnim ovlaštenjima i odgovornostima.

Određena pravila i kriterije kojima se regulira visina, evidentiranje i kontrola određenih troškova nisu donesena i usvojena kao pisane procedure kojima se postiže veća ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca (točka 2.1.2);

Kontrolom IT sustava je utvrđeno da se nisu pravile rezervne kopije podataka što može dovesti do gubljenja važnih informacija koje se tiču rada Agencije (točka 2.1.3);

Također je utvrđeno da Agencija nije u svim slučajevima postupila sukladno zakonskim propisima koji definiraju nabavke roba i usluga i ustupanje radova (točka 2.3.1);

Revizioni tim visoko cijeni asistenciju koju ste nam osigurali tijekom revizije i koja je bila od velike pomoći.

Reviziju izvršili i izvješće sačinili:

1. Munevera Baftić, viši revizor v.r.
2. Danijel Čolo, pomoćni revizor v.r.
3. Elvedin Grabovica, IT revizor v.r.

Sarajevo, travanj 2003. godine

M.P.